

Изходящ № ..... дата ..... 201 г.

Входящ № 168 ..... дата 28.02.22

София 1113, бул. Шипченски проход, 32, тел.: 02/979 29 98; факс: 02/870 21 91

За дисертационния труд

от проф. Марчева, Институт за исторически изследвания – БАН,
Мирена Паулинова Митева за присъждане на
образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 2.
Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология, научна
специалност „История на България“ на тема „Международен панаир- Пловдив във
външнотърговската политика на България по време на Студената война“

Становище

В качеството си на научен ръководител на кандидатката, познаващ я още като студентка, смея да твърдя, че предлаганата от нея дисертация показва развитието на нейния потенциал. Когато й предложих тема за Пловдивския панаир във външната търговия на България по време на Студената война, на Мирена й се видя твърде дребна за нейния вкус към геополитиката и международните отношения. Ето защо аз се съгласих в заглавието да остане „Студената война“. Оказа се, че и двете не сме събрали. Темата за Международния пловдивски панаир по време на социализма не е била предмет на самостоятелна разработка в българската историография. А поставена в контекста на външната търговия на страната в условията на специфичната епоха на блоково противопоставяне (1946-1989) дава възможност за по-доброто осмисляне на българската история през втората половина на XX век. Тя позволява да се разкрие чрез историята на панаира как НР България осъществява своята външноикономическа политика при ограниченията на централно-планираната икономика и недостатъчния достъп до световните пазари по време на Студената война.

Темата позволи на Мирена да изяви и развие своите изследователски умения. Те се виждат в реализацията на дисертацията. Тя е с обем от 428 страници и включва въведение, увод, четири глави, заключение, извори и библиография. Въведението е написано с любов и вещина по отношение на голямата тема за панаирите, развитието и ролята им не само в български, но и в европейски мащаб. В увода са спазени основните изисквания за един дисертационен труд: обоснована е темата; заявени са целта, предметът и обектът на изследването; дадени са характеристиката на изворите и методите за изследването; разкрита е историографията по темата, при това коректно и с нужното уважение към всички писали по темата. Още тук проличава едно качество, което заслужава адмирации – стремежът на Мирена да търси и намира всичко като първичен и вторичен извор по темата, включително и засягащ подобни феномени в Европа.

Материалът във всяка глава е добре структуриран и логичен от гледна точка на историческия процес в отделните периоди на Студената война. Във всяка глава се разглеждат международният контекст и общите стопански задачи в отделните периоди, за да може по-ясно да бъдат изведени развитието, функциите и резултатите от дейността на панаира. Направените след всяка глава изводи и общото заключение на дисертацията следват логиката на изложението, систематизират го и представят уменията на докторантката да синтезира.

Изложението е подробно, обстоятелствено и показва умения да се излезе от стила на използваната документация. Тези качества Мирена Митова разви в хода на работата не само по дисертацията, но и когато изпълняваше проекта си в конкурса по Програмата за млади учени през 2017 г. „Пловдивският панаир като място за транснационални културно-икономически контакти на България по време на Студената война“. Работата по проекта й позволи да погледне на документите за панаира не само от гледна точка на външната търговия, но и с оглед културното и модернизационно развитие на гр. Пловдив.

Авторефератът отговаря на съдържанието на работа. Намирам за правомерни и адекватни и посочените приноси на работата, скромно определени като „научна значимост“ на дисертацията: въвеждане за пръв път на масиви от документи, особено от регионалния архив – Пловдив; доказване на специфичната връзка между развитието на външната търговия и увеличаването на значението на Международния панаир; разкриване на зависимостта на функциите на панаир от политически и икономически фактори в развитието на страна и от Студената война; опитът да се търси значението на панаира за модернизирането на икономиката на страната, както и да се откроят пропуснатите възможности в това отношение.

В съдържателно отношение изключително ми допадна това, че Мирена Митова подхожда много професионално, без да залита, към проблемите, трудностите и добрите резултати, които Международният пловдивски панаир постига през годините. Това тя представя въз основа на разкриване за всеки отделен период на функциите на панаира – от силно пропагандните през първите години, през търговско-икономическите през 60-те и 70-те години към специализиране и появя на две издания през 80-те години. Неизменно Митова посочва значението на панаира като средство да се проникне отвъд Желязната завеса и да се запознаят българските производители с технологическите

постижения на западните им колеги. А също, че благодарение на Пловдивския панаир НРБ успява да привлече фирми и държави от Третия свят, които са очаквано потенциален партньор и пазар за българските индустриски стоки. Тези свои изводи докторантката прави, като следи през годините и обобщава в таблици, когато данните ѝ позволяват, броя на изложителите, страните-изложителки, сключените сделки и др.п. А това дава плътност на изследването.

Трябва със задоволство да отбележа, че докторантката е взела предвид направените ѝ препоръки и бележки по време на предварителното обсъждане. Аз не съм се и съмнявал в това, защото работата ми с нея ми разкри един млад човек, самокритичен и готов да се учи. М. Митова е оправила заглавията на главите, изчистила е текстът от неясни фрази, премахнала е граматическите грешки и най-вече оправила е начина на изписване на числата.

Добре би било за анализа в дисертацията, ако свие някои части от изложението особено тези, засягащи общоизвестни факти от историята на Студената война, макар, че аз разбирам нейното пристрастие към голямата политика. А за в бъдеще бих ѝ препоръчала да задълбочи своя научен интерес към връзката между Международния пловдивски панаир като сложен организъм и развитието на град Пловдив като модерен град.

Заедно с безспорните достойнства на дисертацията, бих искала да обърна внимание и на голямата активност на докторантката за разпространение и сверяване на своите проучвания с научната общност у нас. Участието ѝ в седем конференции, две от които международни, е ярко свидетелство за това. А деветте ѝ публикации по темата на дисертацията в различни периодични списания и сборници говорят за школата, през която е минала да представи своите изследвания на различни аспекти от историята на Пловдивския панаир.

В заключение, смяtam, че нейният дисертационен труд не само покрива, но и надхвърля критериите за научната и образователна степен „доктор по история“ с демонстрираните умения за намиране, коректно използване и анализ на подходящи за научното изследване извори, с познанията по история на Студената война и стопанска история на България тогава, с умелото структуриране и извеждане на основните функции на Международния Пловдивски панаир във външната търговия на страната. Ето защо, аз препоръчвам на уважаемото Научно жури съвсем убедено да присъди на

Мирена Паулинова Митова научната и образователна степен „доктор по история“. Аз
ще гласувам положително за това.

01 март 2022 г.   Проф. д-р Илияна Марчева